

Sygn. akt V KK 211/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 lipca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Gradzik (przewodniczący)

SSN Tomasz Grzegorzczak

SSN Józef Szewczyk (sprawozdawca)

Protokolant Anna Kowal

w sprawie **A. M.**

w przedmiocie wydania wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 kpk

w dniu 17 lipca 2014 r.

kasacji, wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich

na korzyść skazanego

od wyroku łącznego Sądu Rejonowego w K.

z dnia 16 października 2012 r.,

I. uchyla punkt I zaskarżonego wyroku dotyczący połączenia jednostkowych kar pozbawienia wolności orzeczonych w sprawach Sądu Rejonowego w K. o sygn. akt ... 603/09 oraz o sygn. akt ... 616/11 i na podstawie art. 572 k.p.k. umarza postępowanie o wydanie wyroku łącznego w tym zakresie;

II. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

A. M. został skazany m.in. następującymi prawomocnymi wyrokami:

1. Sądu Rejonowego w K. z dnia 23 lutego 2010 r., w sprawie o sygn. akt ... **603/09**, za czyn z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zb. z art. 297 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. popełniony w dniu 27 lipca 2009 r. na karę 2 lat pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres 5 lat próby oddając go równocześnie pod dozór kuratora oraz - na podstawie art. 33 § 1, § 2 i § 3 k.k. – na karę grzywny w wysokości 50 stawek dziennych po 10 zł, którą uiścił w kwocie 90 zł. Postanowieniem Sądu Rejonowego w K. z dnia 21 marca 2011 r. w sprawie o sygn. akt ... 597/11, w pozostałym zakresie została ona zamieniona na zastępczą karę 20 dni pozbawienia wolności, którą odbył w okresie od 9 do 29 czerwca 2011 r. Postanowieniem Sądu Rejonowego w K. z dnia 13 października 2011 r., w sprawie o sygn. akt ... 2350/11, zarządzono wykonanie kary pozbawienia wolności (k. 34-36, 86-87, 104, 105);
2. Sądu Rejonowego w K. z dnia 14 października 2010 r., w sprawie o sygn. akt ... **752/10**, za czyn z art. 178a § 1 k.k. popełniony w dniu 24 maja 2010 r. na karę 10 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym. Nadto wobec skazanego orzeczono zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 5 lat (k. 38, 86-87);
3. Sądu Rejonowego w K. z dnia 15 grudnia 2010 r., w sprawie o sygn. akt ... **747/10**, za czyn z art. 178a § 1 k.k. popełniony w dniu 12 czerwca 2010 r. na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres 4 lat próby oraz na podstawie art. 71 § 1 k.k. na karę grzywny w wymiarze 50 stawek dziennych po 10 zł każda. Wobec skazanego orzeczono ponadto zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 4 lat (k. 93-94, 86-87);
4. Sądu Rejonowego w K. z dnia 14 czerwca 2012 r., w sprawie o sygn. akt ... **616/11**, za czyn z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zb. z art. 270 § 1 k.k. w zb. z art. 297 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. popełniony w dniu 9 września 2009 r. na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia

wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres 5 lat próby oraz na podstawie art. 33 § 1, § 2 i § 3 k.k. na karę grzywny w wymiarze 60 stawek dziennych po 15 zł (k. 106-136, 86-87);

5. Sądu Rejonowego w K. z dnia 27 września 2012 r., w sprawie o sygn. akt ... **784/12**, za czyn z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. popełniony w okresie od 9 do 18 czerwca 2010 r. na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres 4 lat próby oraz na podstawie art. 33 § 1, § 2 i § 3 k.k. na karę grzywny w wymiarze 80 stawek dziennych po 10 zł (k. 147-151, 86-87).

Sąd Rejonowy w K. wyrokiem łącznym z dnia 16 października 2012 r., sygn. akt ... 361/12, po rozpoznaniu wniosku A. M. o wydanie wyroku łącznego:

- I. na mocy art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w miejsce kar pozbawienia wolności wymierzonych wyrokami Sądu Rejonowego w K. z dnia 23 lutego 2010 r., sygn. akt ... **603/09**, oraz z dnia 14 czerwca 2012 r., sygn. akt ... **616/11**, orzekł karę łączną 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności;
- II. na mocy art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 33 § 3 k.k. w miejsce kar grzywny wymierzonych wyrokami Sądu Rejonowego w K. z dnia 23 lutego 2010 r., sygn. akt ... **603/09**, oraz z dnia 14 czerwca 2012 r., sygn. akt ... **616/11**, orzekł karę łączną grzywny w wymiarze 90 stawek dziennych w kwocie po 10 zł;
- III. na podstawie art. 577 k.p.k. pomniejszył wymiar orzeczonej kary łącznej grzywny o wykonaną w całości karę grzywny orzeczoną w sprawie Sądu Rejonowego w K. o sygn. akt ... **603/09**;
- IV. na mocy art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w miejsce kar pozbawienia wolności oraz kary ograniczenia wolności wymierzonych wyrokami Sądu Rejonowego w K. z dnia 14 października 2010 r., sygn. akt ... **752/10**, z dnia 15 grudnia 2010 r., sygn. akt ... **747/10** oraz z dnia 27 września 2012 r., sygn. akt ... **784/12**, orzekł karę łączną 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności;
- V. na mocy art. 90 § 2 k.k. w zw. z art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. połączył środki karne w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych orzeczone wyrokami Sądu Rejonowego w K. z dnia 14 października 2010 r., sygn. akt ... **752/10** oraz z dnia 15 grudnia 2010 r., sygn. akt ... **747/10** i orzekł

łączny środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 9 lat;

- VI. w pozostałym zakresie poszczególne orzeczenia w wyrokach podlegających łączeniu nie objęte wyrokiem łącznym pozostawił do odrębnego wykonania;
- VII. na zasadzie art. 572 k.p.k. umorzył postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego w pozostałym zakresie.

W pkt VIII i IX sąd orzekł o kosztach procesu.

Wyrok łączny nie został zaskarżony, stąd stał się prawomocny z dniem 3 listopada 2012 r.

Od powyższego wyroku w zakresie punktu I kasację na korzyść skazanego A. M. złożył Rzecznik Praw Obywatelskich.

W kasacji zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa karnego materialnego – art. 4 § 1 k.k. poprzez zastosowanie przez Sąd ustawy nowej i w konsekwencji wymierzenie w myśl art. 89 § 1a k.k. kary łącznej pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania w miejsce bezwzględnej kary pozbawienia wolności (... 603/09) oraz kary pozbawienia wolności, której wykonanie zostało warunkowo zawieszono na okres próby (... 616/11), mimo że w czasie popełnienia zbiegających się przestępstw obowiązywała ustawa względniejsza dla skazanego, albowiem przepis art. 89 § 1 k.k. w ówczesnym brzmieniu wykluczał w tej sytuacji możliwość orzeczenia kary łącznej pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania.

Wskazując na powyższy zarzut skarżący wniósł o uchylenie punktu I zaskarżonego wyroku i umorzenie postępowania o wydanie wyroku łącznego w tym zakresie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna.

Trafnie wskazuje skarżący, że w sprawie A. M. nie było podstaw do orzeczenia kary łącznej w postaci bezwzględnej kary pozbawienia wolności wynikającej z wyroków wydanych w sprawach Sądu Rejonowego w K.: sygn. akt ...603/09 i sygn. akt ... 616/11. Sąd łącząc bowiem karę bezwzględną pozbawienia wolności z karą pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono i wymierzając karę łączną bez warunkowego jej zawieszenia rażąco naruszył przepis

art. 4 § 1 k.k., który obligował Sąd do zastosowania ustawy względniejszej dla skazanego, a zatem art. 89 k.k. w brzmieniu obowiązującym do 8 czerwca 2010 r.

Kara łączna stanowi instytucję prawa karnego materialnego, stąd jej orzekanie powinno być rozpatrywane przez pryzmat reguły intertemporalnej zawartej w art. 4 § 1 k.k. Ta zaś nakazuje w wypadku, gdy w czasie orzekania obowiązuje ustawa inna niż w czasie popełnienia przestępstwa, stosować ustawę nową, chyba że ustawa obowiązująca poprzednio była względniejsza dla sprawcy.

Przepis art. 89 k.k. został zmieniony ustawą z dnia 5 listopada 2009 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego, ustawy - Kodeks karny wykonawczy, ustawy – Kodeks karny skarbowy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2009 r., Nr 206, poz. 1598) m.in. poprzez dodanie § 1a o następującej treści: „W razie skazania za zbiegające się przestępstwa na kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem ich wykonania sąd może w wyroku łącznym orzec karę łączną pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania”. Ustawa ta weszła w życie w dniu 8 czerwca 2010 r.

Pierwotnie przepis art. 89 § 1 k.k. stanowił, że w razie skazania za zbiegające się przestępstwa na kary pozbawienia wolności, ograniczenia wolności albo grzywny z warunkowym zawieszeniem i bez warunkowego zawieszenia ich wykonania sąd może warunkowo zawiesić wykonanie kary łącznej, jeżeli zachodzą przesłanki określone w art. 69 k.k. Ugruntowana wykładnia tego uregulowania nakazywała sądowni w razie skazania za zbiegające się przestępstwa na kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania i bez warunkowego jej zawieszenia – orzeczenie w wyroku łącznym kary z warunkowym zawieszeniem jej wykonania (por. uchwała Sądu Najwyższego z 27 marca 2001 r., I KZP 2/01. Tak też m. in. w wyroku z 16 grudnia 2005 r., V KK 414/05, wyroku z 5 października 2004 r., V KK 224/04).

Powyższe uwagi prowadzą do wniosku, że możliwość orzeczenia kary łącznej pozbawienia wolności obejmującej bezwzględną karę pozbawienia wolności i karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania z zastosowaniem art. 89 § 1a k.k. dotyczy jedynie tych przestępstw, które zostały popełnione po wejściu w życie tego przepisu to jest po dniu 7 czerwca 2010 r. Natomiast do łączenia tego rodzaju kar wymierzonych za przestępstwa popełnione

przed wspomnianą datą stosować należy przepis art. 89 § 1 k.k. w brzmieniu wówczas obowiązującym (por. uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z 28 listopada 2013 r., I KZP 13/13).

W rozpoznawanej sprawie kary pozbawienia wolności orzeczone w sprawach Sądu Rejonowego w K. o sygn. akt ... 603/09 i ... 616/11, które zostały objęte karą łączną w punkcie I zaskarżonego wyroku, zostały wymierzone A. M. za przestępstwa popełnione odpowiednio w dniu 23 lutego 2010 r. oraz w dniu 9 września 2009 r. Zostały one zatem popełnione przed wejściem w życie przywołanej ustawy. Dlatego też sąd *meriti* jakkolwiek postąpił zgodnie z przepisami obowiązującymi w chwili orzekania stosując art. 89 § 1a k.k., lecz równocześnie uczynił to z rażąco obrażą art. 4 § 1 k.k. Przepis art. 89 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym do 8 czerwca 2010 r. był bowiem względniejszy dla skazanego, dlatego powinien on znaleźć zastosowanie w sprawie. Sąd pierwszej instancji był zatem zobligowany ocenić nie tylko, czy zachodzą przesłanki z art. 85 k.k., lecz także rozważyć, czy w świetle art. 89 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym do 8 czerwca 2010 r. możliwe jest połączenie kar orzeczonych w sprawach Sądu Rejonowego w K.: sygn. akt ... 603/09 i sygn. akt ... 616/11 oraz orzeczenie kary łącznej z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, a jeśli nie umorzyć postępowanie w tym zakresie na podstawie art. 572 k.p.k.

Podniesione w kasacji uchybienie niewątpliwie miało charakter rażący oraz wywarło istotny wpływ na treść orzeczenia z uwagi na wynikające dla skazanego konsekwencje co do okresu odbywania kary.

Biorąc powyższe rozważania pod uwagę, Sąd Najwyższy umorzył postępowanie o wydanie wyroku łącznego, uznając że w sprawie nie zachodzą przesłanki z art. 69 k.k.

O kosztach sądowych w sprawie orzeczono na podstawie art. 632 pkt 2 k.p.k.